

Tuinieren voor insecten en gevleugelde verrassingen

In 2007 verhuisden mijn vrouw en ik van een appartement in het centrum van Nijmegen naar een rijtjeshuis in Beek-Ubbergen. We hadden allerlei plannen voor de toekomst. Vanaf het begin spelen inheemse, wilde planten een hoofdrol. Daarmee worden verschillende diersoorten geholpen, waaronder ook zeker de nodige vlinders en libellen. Een natuurrijke vijver is aangelegd en de kolonie gierzwaluwen waar we op hoopten, is er inmiddels ook.

Tekst en foto's:
Jochem Kühnen

Het dorp Beek is verbonden met het dorp Ubbergen, vandaar de veel gebruikte naam Beek-Ubbergen. Het ligt op ongeveer 5 km afstand van Nijmegen en ten noordoosten ligt de Ooijpolder, ten zuidwesten de beboste heuvelrug. Aan de zijkant van ons huis ligt langs de volle lengte een oprit die leidde tot een garage. Al bij aankoop van het huis namen we ons voor de garage te slopen om meer ruimte voor tuin te creëren. In 2018 was het zo ver. Eén muur van de garage bleef met een strook vloer staan om als basis voor een insectenwand te fungeren. Er is een afdakje boven gemaakt en er staan drie grote boomstammen van verschillende boomsoorten onder. Over het stuk betonvloer loop je nu langs een folievijver omringd door verschillende oude bakstenen en stukken hout. Tussen de stenen groeit rijkelijk moerasandoorn, in het water onder andere glanzend fonteinkruid, aarvederkruid, lidsteng, scherpe zegge en pijlkruid. In de oevers groeien grote kattenstaart, gele lis en moerasrolklaver.

Begroeiing

In de rest van de tuin bevindt zich op verschillende plekken dood hout; meest in het oog springend is een rij langs het tuinpad half ingegraven grote eikenhouten boomschijven. Achter in de tuin die 12 meter diep en 9 meter breed is, staan een grote meidoorn, een geknotte boswilg, gewone vlier en een schietwilg die binnenkort geknot zal gaan worden. Verschillende kruidachtige planten zijn speciaal voor bepaalde wilde bijensoorten aangeplant, zoals boerenwormkruid voor de wormkruidbij, grote wederik voor de gewone slobkousbij, grote kattenstaart voor de kattenstaartdikpoot en heggenrank voor de heggenrankbij. Allemaal succesvol overigens! Knoopkruid, beemdkroon, moeraspirea, grote zandkool, bitterzoet en luzerne zijn enkele voorbeelden van andere planten die in de tuin aanwezig zijn.

In de tuin krijgen ook de nodige planten die spontaan aan zijn komen waaien een kans te groeien. Verschillende soorten basterdwederik, middelste teunisbloem, robertskruid en verschillende grassen zijn een paar voorbeelden.

Tuinlijst

Ergens rond 2015 ben ik begonnen een lijst van in de

tuin waargenomen soorten bij te houden. Op het moment van schrijven nader ik de 2000(!) Een significant deel betreft nachtvlinders: ruim 400 soorten, grotendeels met hulp van licht (laken of val) waargenomen. Ook vliegen, muggen, bijen, wespen, wantsen, cicaden, bladluizen en kevers zijn in grote hoeveelheden waargenomen. Naarmate er meer grotere en dus gemakkelijker waar te nemen soorten op de lijst stonden, zijn de steeds kleinere diertjes bekeken. Zo heb ik erg veel verschillende soorten geparasiteerde bladluizen uitgekweekt, de vaak behoorlijk soortspecifieke schildwespen of hyperparasitaire wespjes op naam gebracht en wespjes kleiner dan 1 mm(!) uit het gazon in de voortuin gevangen. Vooral bij dusdanig kleine wespjes zitten soorten die erg weinig worden waargenomen. Ik ben al meer dan twintig keer de eerste in Nederland geweest, nieuwe soorten voor Nederland dus, al moet ik voor het op naam brengen wel vaak hulplijnen inschakelen.

Vondsten

Mooie vondsten op vlinder- en libellengebied zijn in dit blad leuk om te noemen. Toen ik in juli 2019 vraat zag aan bladeren van een spontaan opgekomen middelste teunisbloem begon er wat adrenaline te stromen. Zou het? Het kostte niet veel moeite, want de gevonden rups van de teunisbloempijlstaart (*Proserpinus proserpina*) was groot, dik en bruin. Wat

Pakketje eitjes van de grote vos.

De tuin in juni 2022.

een prachtig exemplaar! De volgende dag zag ik ook nog wat vraat op kleinere rozetten teunisbloem. Even kijken, en ja hoor, nog twee rupsen. Deze waren groen en een stuk kleiner nog.

Dat 2022 een goed jaar was voor de grote vos (*Nymphalis polychloros*) is velen niet ontgaan. Met een paar wilgen in de tuin heb ik er bijzonder goed op gelet. Toen ik eind april een vlinder verdacht langdurig rond de geknotte boswilg zag vliegen bleek dat inderdaad een grote vos te zijn. Toen volgde de zoektocht naar eitjes natuurlijk! Begin mei vond ik een groepje van de prachtige eitjes op een groene twijg. Ik heb

de rupsen kunnen volgen zolang ze in een groep bij elkaar bleven; toen de rupsen het zelfstandig hoger op zochten ben ik ze uit beeld verloren. Hopelijk heeft een aantal het gered zonder door mezen gevangen te zijn.

Voortplanting

Met langs de vijver veel dood hout en moerasandoorn levert de tuin ook een geschikte voortplantingsplaats. In de vijver leven de larven van de blauwe glazenmaker (*Aeshna cyanea*) en van de moerasandoorn leven de rupsen van de zeldzame donkere kuifbladroller (*Endothenia nigricostana*). Een groen dak met wilde kruiden en bloemen waaronder de waardplant van de klaverwespvlinder (*Bembecia ichneumoniformis*), gewone rolklaver, leverde een parend stelletje van deze soort op.

Genieten

Ik ben door het bestuderen van het leven in de tuin tot aan de kleinste organismen meer en meer overtuigd geraakt van de grote waarde van inheemse wilde planten voor biodiversiteit. Ook een relatief kleine tuin kan zo barsten van het leven. En ook al heb ik er zelf enorm veel plezier in om voortdurend uit te zoeken welke soorten er leven, ook door gewoon te kijken en luisteren is het genieten van al het gefladder en gezoem!

De zeldzame donkere kuifbladroller.

